

Reforma volebního systému – změna k lepšímu nebo horšímu?

Zdeněk Koudelka

Dne 7. 6. 2000 se v budově Poslanecké sněmovny v Praze uskutečnila konference uspořádaná Sdružením pro celoživotní vzdělávání a rozvoj osobností a Nadací Hannse Seidla pod patronací místopředsedy Poslanecké sněmovny Ivana Langer a věnovaná problematice novely zákona o volbách do Parlamentu, zvláště nové formě volebního dělitele a počtu volebních obvodů použitých při volbách do Poslanecké sněmovny. Po úvodním slovu místopředsedy Sdružení Jiřího Frkala byl dopolední blok věnován tématice politologické a ústavně právní. Vystoupili v něm Michal Klíma z Katedry politologie Fakulty mezinárodních vztahů Vysoké školy ekonomické s příspěvkem Konsenzuální model demokracie a předpoklady pro jeho aplikaci v ČR, dále vystoupil Miroslav Novák z Katedry politologie Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy s tématem Konkurenční model demokracie a předpoklady pro jeho aplikaci v ČR. Ústavnímu zakotvení volebního systému do Poslanecké sněmovny se věnoval Václav Pavlíček z Katedry ústavního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy a Vojtěch Šimíček z Katedry ústavního práva a politologie Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Odpolední blok byl věnován přímo vládnímu návrhu změny volebního zákona, ke kterému vystoupili Pavel Zářecký z Ministerstva vnitra, místopředseda Poslanecké sněmovny Ivan Langer a Michal Kubát z Katedry ruských a východoevropských studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy. Během obou bloků probíhala bohatá diskuze, v které vystoupil především spoluautor předkládané volební změny Zdeněk Koudelka, senátor Jiří Stodůlka a expert na volební systémy Tomáš Lebeda.

Během celé diskuze zaznívaly rozporné názory na hodnocení nového volebního systému do Poslanecké sněmovny, protože tato otázka byla dominantní, byť zákon sám obsahuje celou řadu jiných významných změn (úřednické volební orgány, volby v zahraničí,

soudní přezkum – o přípravě nového volebního systému viz Zdeněk Koudelka: Změna volebního systému, *Politologický časopis* 1/2000, s. 90–95). I když přítomní často demonstrativně prezentovali, že vystupují z odborných hledisek, samotná diskuze potvrdila, že každá z politických koncepcí vždy najde dost odborníků pro obhájení určitého postoje. Mezi základní diskutované otázky patřil nový systém volebního dělitele začínající číslem 1,42 a pokračující dále celými čísly a jeho název (Koudelka, vyrovnávací d'Hondt, modifikovaný či upravený d'Hondt), počet volebních obvodů a ústavnost obou prvků samostatně i ve své kombinaci. Naprostá většina diskutujících i vystupujících potvrdila, že nový systém volebního dělitele patří mezi poměrné volební systémy. Zvláště ze strany V. Šimíčka podporovaného J. Stodůlkou zaznělo zpochybnění ústavní podmínky poměrnosti navrhované změny při vzájemné kombinaci nového systému volebního dělitele s malými volebními obvody (krají). Svůj nesouhlas k navrhované změně prezentoval i M. Klíma, který však používal nikoliv právní argumenty, ale spíše vystupoval z pozic svého politického přesvědčení pro existenci konsenzuálního modelu demokracie. Další vystupující (Z. Koudelka, I. Langer, M. Novák) při posuzování nového systému vyjádřili svůj postoj, že navrhovaná změna je demokratická, ústavní a snaží se reagovat na politickou labilitu vlád a nedostatky volebního systému tak, jak se projeví od r. 1990. Závěrem lez říci, že konference byla první akcí, kdy se odborná veřejnost zabývala konkrétně navrženou změnou volebního zákona po jeho schválení v Poslanecké sněmovně, přičemž rozdílnost jejího hodnocení nelze nevidět v souvislosti s politickými názory jednotlivých hodnotitelů. Jde o významnou změnu volebního zákona, která zřejmě bude vyvolávat diskuze i nadále a v budoucnu se k ní vysloví i Ústavní soud. Pozitivní je, že z konference bude vydán sborník z přednesenými příspěvky i diskuzními výstupy.